

PAŃSTWOWA SZKOŁA MUZYCZNA I STOPNIA
IM. STANISŁAWA MONIUSZKI
W RACIBORZU

WYMAGANIA EDUKACYJNE

- ORGANY –

pierwszy etap nauczania

opr. Elżbieta Włosek-Żurawiecka

KLASA PIERWSZA

(2 jednostki lekcyjne)

1. Zadania techniczno – wykonawcze:

- 1) Podstawowe wiadomości o budowie i działaniu organów:
 - omówienie części składowych instrumentu: stołu gry, piszczałek, wiatrownic, traktury, rejestrów
 - zasady obsługi organów
- 2) Technika gry: manualowa – weryfikacja techniki gry dostosowana do stopnia przygotowania ucznia do gry na organach:
 - atakowanie dźwięku legato i portato
 - realizacja repetycji dźwięków
 - podkładanie i przekładanie palców
 - cicha zamiana na jednym klawiszu
- 3) Technika pedałowa: użycie palców stopy, legato, prowadzenie 3-głosu oburącz i nogami.

2. Repertuar:

A. Dla uczniów mniej zaawansowanych:

1. Utwory dawnych mistrzów (polifoniczne i polifonizujące z literatury fortepianowej):

E. Altberg – Wybór utworów z XVII i XVIII w. z.I (do wyboru)

J.S. Bach – Drobne utwory: Bourree (2), Polonez (3), Marsz (1), Gigue (6)

J.S. Bach – Małe Preludia nr 1,4,5,8

J.S.Bach – Inwencje 2-głosowe nr 1 i 8

J.Hoffman, A.Rieger – Dawne tańce i melodie z.II (do wyboru)

B.Rutkowski – Manualowe Utwory Dawnych Mistrzów – utwory 2-głosowe (łatwiejsze)

2. Utwory techniczne (wybrane utwory ze Szkół Organowych):

- Martine Betremieux – Mayeur „Methode pour Grand Orgue”*

- Flor Peeters – “Ars Organi” cz.I*
- Gustav Merkel – “Orgelschule” op. 177*

3. Utwory z pedałem:

J. Pachelbel – Toccata C-dur i g-moll

Organowe Ćwiczenia Pedałowe z.I (J.Chwedczuk) nr 1-4, 6 i 7

4. Różne:

- Wł. Żeleński – Preludia nr 1-4
- C.Franck – L’organiste (łatwiejsze)*

B. Dla uczniów bardziej zaawansowanych:

1. Utwory manualowe dawnych mistrzów:

Manualowe Utwory Dawnych Mistrzów (B.Rutkowski) utwory 2-głosowe (wszystkie) oraz łatwiejsze 3-głosowe

2. Utwory techniczne:

Organowe Ćwiczenia Pedałowe z. I (J.Chwedczuk) nr 1-12

3. Utwory z pedałem:

J.Pachelbel – Toccaty na organy (łatwiejsze)

J.S. Bach – Małe Preludia i Fugi (łatwiejsze Preludia)

C. Franck – L’ Organiste (łatwiejsze)*.

4. Utwory różne:

Wł. Żeleński – 25 Preludiów op.38 (2-głosowe i łatwiejsze 3-głosowe)

S. Wiśniewski – Kolędy w opracowaniu na organy*

KLASA DRUGA

(2 jednostki lekcyjne)

1. Zadania techniczno – wykonawcze:

1) Wiadomości o budowie organów:

- rodzaje głosów organowych – rejestrow (pryncypałów, fletowe, smyczkowe, alikwoty, mixtury)

- zasady łączenia głosów

2) Technika gry: manualowa

- różne sposoby artykulacji i frazowania (legato, portato i staccato, łączenie techniki)

- prowadzenie 2-głosu jedną ręką legato lub prowadzenie 3- lub 4-głosu z dzieleniem głosów środkowych między obie ręce

3) Technika pedałowa – zasady aplikatury:

- podkładanie i przekładanie nóg

- cicha zamiana nóg

- trudniejsze ćwiczenia z użyciem palców stopy

- wprowadzenie użycia pięty stopy w ćwiczeniach na pedał solo oraz w utworach romantycznych z nieobowiązkową partią pedału (dowolnie dobieraną do możliwości ucznia przez nauczyciela)

2. Repertuar:

A. Dla uczniów mniej zaawansowanych:

1. Utwory dawnych mistrzów:

J.S. Bach – Małe Preludia od nr 9,10,11,12,13

J.S. Bach – Inwencje 2-głosowe nr 4,6,11,14

J.F. Händel – Fughetty nr 2 i 3

J.F. Händel - Suity z utworów wybranych (łatwiejsze do wyboru)

Manualowe Utwory Dawnych Mistrzów (B.Rutkowski) - cd. 2- głosowych oraz łatwiejsze 3-głosowe

2. Utwory techniczne:

Organowe Ćwiczenia Pedałowe z.I (J. Chwedczuk) do nr 12

Wybrane utwory z w/w Szkół Organowych (wg. potrzeb indywidualnych ucznia)

3. Utwory z pedałem:

J.S. Bach – Małe Preludia i Fugi: nr 1,4 i 6 (bez fug)

J. Pachelbel – Toccaty

4. Utwory różne:

Kolędy w oprac. J.Furmanik, P.Kowol* Pieśni z Chorału Opolskiego

Varhanni Knižka* (wybór i opracowanie J. Strejc i P. Hrubeš) – wybrane

B. Dla uczniów bardziej zaawansowanych:

1. Utwory manualowe dawnych mistrzów:

Dawna Polska Muzyka Organowa (oprac. J. Grubich)

Manualowe Utwory Dawnych Mistrzów (oprac.B.Rutkowski) utwory 3- i 4-głosowe

J. Pachelbel –Toccaty, Preludia i Fugi lub Magnificatfugen* (łatwiejsze).

2. Utwory techniczne:

Organowe Ćwiczenia pedałowe z.I do nr 24

3. Utwory z pedałem:

J.S. Bach – 8 Małych Preludiów i Fug nr 1,4,6,7

J. Pachelbel – Wybrane utwory (oprac. J.Chwedczuk) cd. – Toccaty i Chorały.

Zeszyty Organowe cz.I (oprac. B. Rutkowski) Preambula, D. Zippoli: Pastorale.

4. Utwory różne:

L.Vierne – 24 Pieces libres op. 31 (łatwiejsze)

C. Franck – L'Organiste (do wyboru)*

Wł. Żeleński – 25 Preludiów op.38 (3- i 4-głosowe)

A. Chlondowski – Preludia*

KLASA TRZECIA

(2 jednostki lekcyjne)

1. Zadania techniczno-wykonawcze:

1) Wiadomości z historii organów:

- ogólny podział organów w okresie baroku – wykazanie różnic pomiędzy budową organów północnoniemieckich a południowoniemieckich

- ogólne wiadomości o zasadach rejestracji utworów barokowych kompozytorów różnych ośrodków europejskich

- ogólne zasady ornamentacji

2) Technika gry: manualowa

- prowadzenie 4-głosu z dzieleniem głosów środkowych między obie ręce

- realizacja ozdobników ze zróżnicowaniem na ośrodki, w których kompozycje powstały

3) Technika pedałowa

- wprowadzenie gry piętą stopy

- ćwiczenia na podstawie gam i pasaży

2. Repertuar:

A. Dla uczniów mniej zaawansowanych – literatura fortepianowa uzupełniana jest według w/w zbiorów etiud oraz utworów polifonicznych na lekcjach fortepianu dodatkowego. Literatura organowa:

1. Utwory manualowe dawnych mistrzów:

Manualowe Utwory Dawnych Mistrzów – utwory 4-głosowe

Dawna Polska Muzyka Organowa – Tańce, Przygrywki chorałowe

J. Pachelbel – Magnificatfugen

2. Utwory techniczne:

Organowe Ćwiczenia Pedałowe do nr 20

3. Utwory z pedałem:

J.S. Bach – 8 Małych Preludiów i Fug nr: 1,4,6,7

J. Pachelbel – Toccaty, Chorały

Zeszyty organowe cz.I: Preambula, Tańce, Pastorale

4. Utwory różne:

C. Franck – L'organiste (wybrane pozycje bez pedału)*

S. Karg – Elert – Preludia chorałowe.

Wł. Żeleński i A. Chlondowski* – Preludia 4-głosowe

B. Dla uczniów bardziej zaawansowanych: utwory manualowe

1. Utwory manualowe dawnych mistrzów:

D. Buxtehude – Canzonetty, Canzony, Preludia, Toccaty (manualiter)

J.P. Sweelinck – Echo-Fantazje, Wariacje świeckie (łatwiejsze)

G. Frescobaldi – Toccaty lub Canzony z Fiori Musicali*

J.S. Bach – Preludia chorałowe ze zbioru „Neumeister”*.

2. Utwory techniczne:

Organowe Ćwiczenia Pedałowe z.I od nr 24 do 30

3. Utwory z pedałem:

Dawna Polska Muzyka Organowa (red. J. Grubich)

J.S. Bach – 8 Małych Preludiów i Fug: nr 2,3,6,8 oraz Preludium i Fuga c-moll (T.IV) i e-moll (T.III)

S. Sypek – Tria organowe (do wyboru)*

J.S. Bach – Sonata triowa c-moll cz.II i d-moll cz.II

J.S. Bach – Preludia chorałowe z „Orgelbüchlein” (łatwiejsze)

4. Utwory różne:

L. Vierne – 24 pieces libres op.31: Cortege, Divertissement, Carillon, Postludium

L. Boëllmann – Suita gotycka: Modlitwa

M. Reger Pastorale z op.59 oraz Preludia chorałowe op. 79 b I

Utwory organowe kompozytorów współczesnych M.Sawa – Toccaty, P.Eben i

F. Peeters - łatwiejsze opracowania chorałowe*

KLASA CZWARTA

(2 jednostki lekcyjne)

1. Zadania techniczno-wykonawcze:

1) Wiadomości z historii organów:

- organy romantyczne i różnice między budową i brzmieniem organów niemieckich i francuskich

- zasady rejestracji utworów z w/w podziałem na ośrodki europejskie

2) Technika gry – manualowa:

- realizacja ozdobników cd.

- technika częstej zmiany manualu na zasadzie „echa”

- figuracja melodyczna – pasaże dzielone między obie ręce

3) Technika pedałowa:

- pochody diatoniczno-chromatyczne jedną nogą

- skoki interwałowe jedną nogą oraz gra oktawami

- prowadzenie niezależnej linii melodycznej w formie triowej

- realizacja ozdobników w pedale

- czytanie nut a vista wg. akompaniamentu dla solisty

2. Repertuar:

Utwory manualowe:

A. Dla uczniów mniej zaawansowanych – utwory z grupy **B** dla III klasy.

B. Dla uczniów bardziej zaawansowanych:

1. Utwory manualowe dawnych mistrzów:

Partity chorałowe: D. Buxtehude – „Auf meinem lieben Gott”,

G. Böhm – „Gelobet seist du...“, J.S.Bach – „O Gott, du frommer Gott“

L.C. Daquin – „Nöel étranger“ lub L.Marchand – „Nöel de Saintonge“

L.N. Clerambault – Wybrane części z Suity I i II

J. Stanley – Voluntary lub D. Zipoli – Sonate d’ Intavolatura (wybrane)

Utwory Organowe Dawnych Czeskich Mistrzów (red. J. Hora)*

2. Utwory techniczne:

Dla uczniów grupy A i grupy B – Organowe Ćwiczenia Pedałowe z.I do końca i z. II (łatwiejsze) oraz gamy i pasaże

3. Utwory z pedalem:

A. Dla uczniów mniej zaawansowanych – utwory z grupy B. dla III klasy

B. Dla uczniów bardziej zaawansowanych:

D. Buxtehude – Preludium G-dur lub F-dur, V.Lübeck – Preludium F-dur

J. Pachelbel – Ciacona f-moll

D. Buxtehude – Ciacona c-moll lub Passacaglia d-moll

J.S. Bach – Sonata triowa d-moll cz.I lub Trio G-dur T.IX lub Preludia

chorałowe z głosem solowym w pedale w formie triowej: „Herr Jesu Christ, dich zu uns wend”, „Nun freut euch lieben Christen g’mein”, „Wo soll ich fliehen hin”

J.S. Bach – Preludia chorałowe z głosem kolorowanym: „Ich ruf’ zu dir, Jesu Christ”, „Gelobet seis’t du, Jesu Christ” lub pro organo pleno: „Christ lag in Todesbanden”, „Herr Christ, der ein’ge Gottes Sohn”

J.S. Bach – Preludium G-dur (T.IV), Fuga g-moll (T.IV), Pastorale F-dur

Utwory różne dla uczniów z grupy A i B

J. Brahms – Chorały „Herzlich tut mich verlangen”, „Herzliebster Jesu“

L. Boëllmann – Suita (całość)

M. Reger – Benedictus, Toccata d-moll op.59

J. Lemmens – Fanfary, Priere*

A. Guilmant – L’Organiste Liturgique op. 59*

G. Pierne – Prelude*

M. Surzyński – Kolęda, Elegia

Zeszyty organowe cz.II (oprac. B.Rutkowski) C.Franck – Pastorale i

F. Mendessohn – Preludium d-moll

F. Rączkowski – Suita kolęd (fragmenty), Bogurodzica*

Ch. Callahan – Partita (fragmenty) i inne utwory*

P.Eben „Mała Partita Chorałowa”, Preludia chorałowe lub fragmenty
Mutationes*

G. Joung – Nine pieces for organi i inne utwory*

M. Sawa – Toccaty, Preludia chorałowe, Trzy tańce w dawnym stylu *

Fuga-Bolero, Taneczne obrazki *

- R. Twardowski – Romanza, Toccata i Chorał*

- K. Grzeszczak – Preludia chorałowe *

Utwory oznaczone * są propozycją autorki programu jako uzupełnienie w/w
„Programu Nauczania Szkoły Muzycznej II stopnia – Wydział instrumentalny
organy”, wydane przez Ministerstwo Kultury i Sztuki.

FORMY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

- popisy klasowe, które odbywają się co semestr w sali koncertowej szkoły
muzycznej w Raciborzu;

- koncerty okolicznościowe w kościele, do których należą m.in. koncerty w
ramach Dni Muzyki Organowej i Kameralnej, gdzie uczniowie mają okazję
sprawdzić swoje umiejętności na różnych trakturach organowych, a także w
innej niż w klasie akustyce;

- przesłuchania półroczne – pod koniec I semestru;

- konkursy i przesłuchania ogólnopolskie – m.in. Ogólnopolski Konkurs w
Raciborzu (co 2 lata);

- egzamin promocyjny – pod koniec II semestru, który jest podsumowaniem
tych wszystkich osiągnięć ucznia w ciągu danego roku szkolnego.